

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Ioannis Andreae Coppensteinii, Ordinis Prædicatorum
Theologi & Parochi Heidelbergæ Castigatio Apologiæ
Calvino-Catecheticæ**

Coppenstein, Johann Andreas

Moguntiaë, 1626

IV. An liceat Devm colere per imagines?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35247

nes Christi & Sanctorum adorandas; iuxta Conc. Nycenenum II. *actio* 7. 3. Et adorandis eodem cultu, quo prototypum; iuxta Communem Theologorum consensum: Christi, latia; Deiparæ, hyperdulia; Sanctorum, dulia.

1. Nos id omne negamus; vt 2. præcepto prohibitu: *Non adorabis ea: Neque coles*: Exo. 20. 5. 2. Quia Exemplo erat Vitulus, Exo. 37. Fractio serpentis ænci, iussu Dei licet erecti, Num. 21. quem pie fregit Ezechias, 2. Reg. 18. *Quia adolebant ei incensum*.

3. Ira & Gregorius, lib. 7. *epist.* 109. *Epist.* 9. licet immerito reprehendit Episcopum Massiliæ, quod imagines fregisset; laudat tamen, quod adorari prohibuisset. Ergo Pontificij manifestam committunt idololatriam. Neque fas statuatis parare statuas idololatriæ istis: Nosq; calumniantur, cum docere nos dicunt; Parare imagines simpliciter esse idololatriam; Quia parare licere afferimus; sed non ad cultum vllum; hinc idololatriæ dicimus.

4. Dicunt effugii gratia: Ipsos colimus Sanctos, nõ horum imagines. Falsum hoc: 1. quia Comuni Theologorum contrarium dicit: 2. Ipsum hoc, adorare alios, præter Deum, est idololatriæ; 3. Sic & ethnici sese excusabant.

5. Nota processum eorum: 1. Gregorius dicit imagines habendas in templis; non adorandas. 2. Conc. Nicænum II. adorandas; sed non latia. 3. Theologi, adorandas proprie, & per se, eademque adorationis specie, qua prototypum.

RESPONDEO AD I. Liquido, & distincte ista singula enodauit Bell. lib. 2. *de imag.* c. 12. Imagines Christi & Sanctorum rectè colit: c. 21. Coli per se, & proprie: c. 22. Non tamen cultu latia: c. 23. Christi tamen imagines improprie, & per accidens posse honorari cultu latia: c. 24. Nulas vero per se, & proprie colendas eultu, quo prototypum. c. 25. Qui tamè cultus imaginibus per se, & proprie debetur; esse eum imperfectu, pertinereq; analogicè, & reductiue ad speciem eius cultus, qui debetur exemplari. Hæc, in qua liquide docentur ab Bell. & distinctè, & inuicè: Sed eadem sic implicat Minister, inuoluit, misceat, remisceatque prima vltimis, media vtrisque; quo vndeunq; sibi speciem conciliet probabilitatis. In quo Boni Viri Candorem Vir Bonus nemo non iuxta necum in eo desiderabit.

DICO AD II. Nihil istorum est secundo Dialogi prohibitum. Esse vero prohibita ea, docere incùbit aduersariis. Minister docere videri cupit; sed non ferit scopum. Vt, *Non Adorabis; non*

Coles: cultu, inquam, latia; sicut Vitulus, & Serpens æneus adorabantur. *Quid enim clarius: (tua recipere verba) quid manifestius dici potest?*

AD III. S. Gregorius vetuit adorari, latreuticis inquam. Ergo (tua recipere verba) non idololatriam Pontificij; sed Calvinistæ manifestam committunt in nos Calumniam: In Deum iniuriam, cum suis interdicunt statuas, ne statuas nobis subministrent Neq; Vos Cultum duntaxat imaginu; sed has ipsas execramini, & exterminatis. Hæcine tibi calumnia est? patebit ad *quest.* 98.

AD IV. Liqueat Ministeri strophæ, dolusq; ex responsione ad primum; dum (tua recipere verba) *distincta confundit*, ordinataque conturbat. 1. Theologi vero dicunt sanctos colendos proprie Dulia: imagines autem analogicè & reductiue eodem genere cultus; sed improprie. Quæ hic contradictio? Quod effugium? 2. Ipsum hoc adorare imagines improprie nulla est idololatria; sed Religio. 3. Ethnici, Dan. 5. *laudabant Deos suos aureos.* &c. Seq; eos excusasse, sicut nos, Ministeri calumnia est. Vide Bellarm. lib. 2. *cap.* 13. *de imagin.* contra tuum Caluinum *Institut.* lib. 1. *cap.* 11. §. 9.

AD V. Liqueat processus noster ex responsione mea ad primum; non ex Ministeri sycophantia.

IV. An liceat DEVM colere per imagines?

MINISTER cum suo Caluino negat. Suadet 1. Quia præceptum duo iubet; & Dei cultum; & Modu colendi, scil. *in spiritu & veritate*; ergo non per imagines: Quippe quas expresse prohibuit: *Non facies tibi sculptile* &c. non quidem omne sculptile; sed vltim in cultu diuino: *Nam Neg. adores ea*: sicut in vitulo peccarunt Israelitæ.

2. Ethnici negabant se ad imaginem ipsam diuinum honorem deferre: teste de Valentia, Aug. Arnobio, Clemente, Cassander ait, *initio Evangelij inter Christianos vsus imaginum non fuit.* &c.

RESPONDEO AD I. Si ista valeret consequentia; iam cætera omnia externa Cultus diuini externi facessant pariter exercitia. Quia Modus

Modus colendi Deum præceptus est in spiritu & veritate: ergo non per Sacramenta, non per Verbum Dei scriptum, aut prædicatum; non in psalmis & canticis; non per templa & organa. &c.

DICES. Hæc non sunt prohibita, sicut scilicet. *Respondeo:* Neque hoc omne censetur prohibitum Calvinistis: At ubi permissum est: ubi scriptum est: Vitulus autem expresse ac principaliter factus est in idolum contra Deum vnum: At imagines fiunt ad maiorem Dei gloriam, laudandi etiam in Sanctis eius.

AD II. Idem de idolis ethnicorum dico, ad honorem veri Dei tollendum factis, & usurpati. *Cassander* in eo errat manifeste; cunctis retro sæculis vsus imaginum in Ecclesia testantibus.

AD QUÆST. XC VIII.

An in templis imagines tolerari non possint quæ pro libris sint imperitiæ multitudinis?

CALVINVS *Inst.* l. 4. c. 9. § 9. negat.

MINISTER cum Catecheci negat. Suadet 1. ex supra dictis præsuppositis, & tanquam demonstratis. 1. Non licet in templis collocare imagines, 1. Trinitatis; quia nec fingere eas licet. 2. Non Christi aut Sanctorum ratione Cultus diuini: quia sic nec eas facere licet. 3. Non eos, uti Pat. onorum templi aut loci; quia hoc manifesta idololatria est. 4. Nec Christi & Sanctorum imagines tolerari possunt in templis, quæ pro libris sint populo: uti primus dixit Gregorius Papa sub annum 600. & sancit Synodus vi. Generalis anno 680. & sub annum 730. scribit Damascenus Monachus.

2. Ratio. 1. Quia omnis imaginum vsus in Cultu diuino simpliciter est prohibitus. 2. Deus vult Ecclesiam erudiri Prædicatione sui Verbi; non muris simulacris. 3. Nil valet imago per se ad instruendum imperitam, nisi prius de re significata edoctum; ceteri valent ad reminiscendum. 4. Quia imagines sunt magis mendacii & vanitatis doctores, quam veritatis. *Ierem. 2. 5. Eruditio vanitatum lignum est. Habac. 2. Mendacium est conflatile, vanitas sunt, & opus irrisuum. &c.*

3. Et *Bellarminus* l. 2. cap. 8. § 14. ait *pictura Dei vix sine periculo queunt imperiti exhiberi.* Ergo falsum scribit cap. 10. § 8. *Melius interdum docet pictura, quam scriptura.* Sed bona est pictura illa concionatoria, Ga-

lat. 3. *O in sen. Galata, ante quorum oculos Christus præscriptus est: non in parietibus, sed concionibus.*

4. *Patres* 27. quatuor vsus imaginum in diuino cultu. *August. Epist. 49. quæst. 3. & in Psalm. 113. Conc. 2. Origen. l. 4. cont. Celsum: Simulacra potius memoriam à Deo auersunt, & ad contemplanda terrena animi oculos detorquent.* *Polydorus lib. 6. c. 13. Eo insana deus utuntur est, ut hæc pietatis pars parum differat ab impietate. Sunt enim multi rudiores, &c. qui imagines colant, non ut figuras, sed perinde quasi ipsa sensum habeant, & eis magis fidant quam Christo, vel Diuis, quibus dicata sint.*

In Concilio Eliberitano, anno 305. cap. 36. *Placuit picturas in Ecclesia non esse debere; ne, quod colitur & adoratur, in parietibus depingatur.*

5. Ex nullis probatis auctoribus probari potest in primitiua Ecclesia per annos 300. in templis imagines receptas fuisse. *Epiphanius. epist. ad Ioan. Hierosol. con. peccatam pro foribus templi in velo picturam Christi vel sancti scidit.* Gentilium fuit eadem exceptio, ait *Athanas. orat. contra gentes: imagines esse rudioribus pro elementis literarum; ut ita Deum inuisibilem agnoscere discant.*

RESPONDEO ex *Bellarmino. lib. 2. de imagin. capit. 9.* In templis collocari & tolerari debent Sanctorum imagines. 1. Quia, *Exod. 25. & 3. Reg. 6.* in templo, Iudæis licet ad idololatriam propensissimis, erant imagines Cherubinæ.

2. Quia primis quingentis annis fuerunt in templis: ut in calicibus, Christus ouem baiulans, *Tertull. lib. de pudicitia. Sozomen. lib. 5. c. 20. prodit, statuam Christi apud Paneadem, sub Iuliano Apostata, fuisse ab Christianis introductam in templum. Eusebius lib. 3. & 4. in templis, per Palæstinam à Constantino extractis, magnam imaginum copiam fuisse, &c.*

3. In Oriente Synodus VII. & VIII. generales totæ sunt pro imaginibus: item in Occidente Conc. Rom. sub Gregorio II. Episcopo, fere mille, damnantium Iconomachiam hæreticorum. &c. 4. Ratioque fauet; nec vna *ibidem.*

DICO AD I. Ex falsis nil nisi falsum sequi necesse est: & talia sunt illa quatuor Ministri, ut liquet ex iam dictis, & doctis.

AD II. Ratio prima est simpliciter falsa. Liquet ex dictis: & patet ex istis apud *Bellarmino. lib. 2. c. 7. 1. Quia, Exo. 25. iussit Deus fieri Cherubim super arcam;*